

Секція: Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку України на сучасному етапі

Устік Тетяна Володимирівна

доцент кафедри статистики, АГД та маркетингу

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ – СТРАТЕГІЧНА МЕТА ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

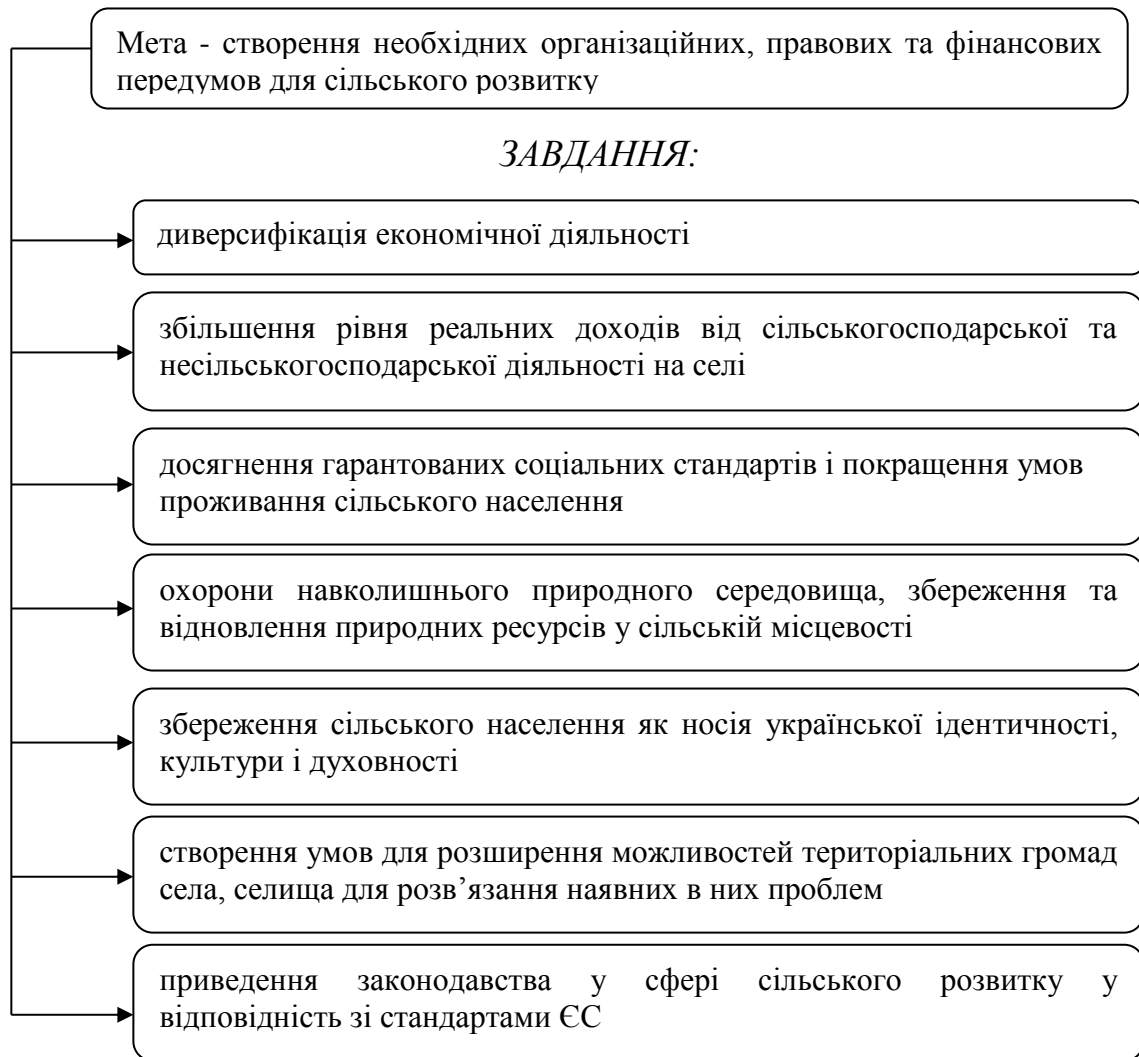
Забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку сільських територій є ключовим елементом державної регіональної політики України.

Нормативно-правові документи, які регулюють важливі сфери територіального розвитку можна умовно поділити на чотири групи: закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України та підзаконні акти Міністерства економіки України.

Накопичення проблем у соціально-економічному розвитку сільських територій актуалізувало необхідність прийняття спеціального нормативно-правового акту, в якому були б визначені заходи законодавчого характеру щодо стимулювання розвитку сільських територій. Так, ще в 2015 році, розпорядженням Кабінету Міністрів України, схвалена Концепція розвитку сільських територій до 2025 року (рис. 1.).

Концепція окреслює пріоритети розвитку сільських територій та механізм підготовки аграрного та сільського сектору держави до функціонування в умовах зони вільної торгівлі з ЄС [2]. У результаті реалізації Концепції планується: збільшити чисельність сільського населення та знизити коефіцієнт смертності сільського населення до відповідного показника у містах; підвищити рівень оплати праці в

сільському господарстві; збільшити кількість робочих місць на селі; збільшити кількість зайнятого сільського населення; збільшити частку доходів сільських домогосподарств від провадження підприємницької діяльності та самозайнятості; збільшити частку органічних сертифікованих сільськогосподарських угідь.

Рис. 1. Мета та завдання Концепції розвитку сільських територій до 2025 року

*побудовано за джерелом [2]

Сучасні тенденції розвитку сільських територій України відбуваються у напрямі звуження сфери прикладання праці та

невідповідності професійно-кваліфікованої якості робітників потребам роботодавців, зростання безробіття [3].

Таблиця 1

Основні показники сільського ринку праці України

Показники	Роки					2016 р. до 2000 р.,%
	2000	2005	2014	2015	2016	
Кількість зайнятого населення у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, тис. осіб	4334,1	3986,3	3091,4	2870,6	2866,5	66,14
Кількість найманих працівників сільського господарства, мисливства, лісового господарства, тис. осіб	2752,8	1418,1	596,0	569,4	583,4	21,19
% до загальної кількості зайнятих	13,6	6,9	17,1	17,5	17,6	129,41
Середньомісячна заробітна плата працівників, зайнятих у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, грн.	208,48	414,97	2556	3308	4195	2012,18
% до середньомісячної заробітної плати всього по Україні	50,0	51,5	73,4	78,9	80,9	161,80
Рівень зайнятості населення працездатного віку у сільській місцевості, %	69,0	67,1	62,0	62,0	61,6	89,28
Кількість зареєстрованих безробітних у сільській місцевості, тис. осіб	...	452,7	207,2	207,0	180,7	39,9

*розраховано за джерелом [4]

За аналізований час кількість зайнятого населення у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві поступово знижується з 4334,1 тис. осіб у 2000 р. до 2866,5 тис. осіб у 2016 р. Рівень оплати праці у 2016 році складає 80,9% від середньомісячної оплати праці в середньому по економіці.

Головна проблема розвитку сільської території, на наш погляд, полягає в тому, що фінансове становище сільських жителів в умовах нестабільності розвитку усіх сфер економіки країни більш складне, ніж у міського населення, відсутня мотивація до зайнятості, офіційного працевлаштування, розвитку підприємницького середовища.

У Стратегії регіонального розвитку до 2020 року також значне місце відведено питанням розвитку сільських територій [1]. Так, одним із цільових орієнтирів Стратегії є запобігання поглиблення соціально-економічних диспропорцій шляхом формування “точок зростання”, активізації місцевої економічної ініціативи та зміцнення потенціалу сільської місцевості, забезпечення соціально-економічної єдності і рівномірності розвитку регіонів з метою створення рівних умов для розвитку людини.

На сьогодні пріоритетними напрямками розвитку сільських територій, у відповідності до затвердженого плану заходів з реалізації Концепції, є:

- впровадження підтримки індивідуального житлового будівництва на селі, підвищення рівня привабливості проживання на селі та створення умов для отримання власного житла молодими спеціалістами;
- розвиток мережі закладів охорони здоров'я та поліпшення медичного обслуговування;
- розвиток соціальних послуг у сільській громаді;
- удосконалення механізму стимулювання аграрного виробництва;
- відновлення культурної та історичної спадщини територіальних громад села, селища;
- підвищення рівня культурного обслуговування населення, популяризація аматорського мистецтва, активізація участі мешканців села у народній творчості, відновлення функціонування закладів культури тощо [6].

В плані заходів також і проекти залучення міжнародної технічної допомоги для вирішення питань соціально-економічного розвитку сільських територій. Затверджені заходи, перш за все, ґрунтуються на ініціативності та відповідальності сільських територіальних громад та спрямовані на створення умов для розвитку багатофункціонального сільського господарства. Необхідно зазначити, що в умовах децентралізації (передачі на місяця повноважень та ресурсів) жодна прийнята Стратегія, Концепція чи дієва державна регіональна політика не сприятиме реальному розвитку територій так, як, насамперед, активна позиція і відповідальність органів місцевого самоврядування, місцевого бізнесу та громадського суспільства територій. Тільки в триаді «влада-бізнес-населення» стає можливим забезпечення інтенсивного, комплексного, системного розвитку сільських територій, спрямованого і на створення робочих місць, і на покращення інфраструктури, а отже – на поліпшення умов життя у сільській місцевості.

Література

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385 / Офіційний вісник України. – 2014. – № 70. – Ст. 1966.
2. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80/paran8#n8>
3. Гоголь Т.В. Багатофункціональний розвиток сільських територій – стратегічна мета державної регіональної політики / Т.В. Гоголь // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Gogol.pdf>

4. Демографічна та соціальна статистика. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Про затвердження Плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250155691>